

FARKLI SOSYO-EKONOMİK DÜZEYE SAHİP KULLANICILARIN KONUT ANA YAŞAMA MEKANINI DEĞERLENDİRMESİ

Kemal YILDIRIM ve Aysu BAŞKAYA*

Mobilya ve Dekorasyon Bölümü, Teknik Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi, 06500, Beşevler, Ankara,
kemalv@gazi.edu.tr

* Mimarlık Bölümü, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Gazi Üniversitesi, 06570, Maltepe, Ankara,
avsubas@gazi.edu.tr

(Geliş/Received: 16.02.2005; Kabul/Accepted: 17.05.2005)

ÖZET

Bu çalışmada, farklı sosyo-ekonomik düzeye (SED) sahip apartman konutlarında yaşayan kullanıcıların, konut ana yaşama mekanına (Salon) olan tavırları incelenmektedir. Çalışmada varsayılan kullanıcı sayısı ile konutun oda sayısına bağlı olarak ana yaşama mekanının kullanımındaki farklılıkların olacağı yönündedir. Bu maksatla, hazırlanan farklı sosyo-ekonomik düzeyi temsil ettiğine inanılan, Ankara'nın "Kurtuluş" (orta SED) ve "Çankaya" (üst SED) semtlerinde toplam 90 adet apartman konut kullanıcısına uygulanmıştır. Sonuç olarak, her iki bölgede bulunan konutlarda yaşayan farklı SED'e sahip kullanıcıların ana yaşama mekanlarını kullanımları arasında istatistiksel açıdan önemli bir farklılık bulunmuş olup, bu farklılığın ise konutta yaşayan kullanıcı sayısı ile konutun oda sayısından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konut, yaşama mekanı, iç mekan tasarımı, iç donatı elemanları.

EVALUATION OF MAIN LIVING ROOM IN HOUSING BLOCKS BY USERS OF DIFFERENT INCOME GROUPS

ABSTRACT

The purpose of this paper is to explore different spatial attitudes of block living users with different socio-economic status (SES) to their main living space. It is believed that the living spaces used differently depending on the relationship between the number of people living in the house and the number of rooms in each flat. For that aim, a total of 90 people were questioned in two regions with different socio-economic levels. These are; Ankara-Kurtuluş for the middle-income groups, Ankara-Çankaya for the high-income groups. As a result, regarding the living room use, important statistical differences have been found between these two groups which are correlated by the number of people living in the residence and the number of rooms in each flat.

Keywords: Dwelling, living room, interior design, interior elements.

1. GİRİŞ

Konut, toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel kimliklerinin bir göstergesidir. Bireyler kendi fiziksel ve tinsel özelliklerinin yanı sıra ait olduğu grubun kültürel özelliklerini de yaşadıkları mekana, o mekanın kullanım biçimine yansıtırlar [1]. Konut, insanların barınma gereksinimlerini karşılayan, onları dış etkilerden koruyan ve güvenlik içerisinde yaşamlarının sürdürülmesini sağlayan en önemli yapı türüdür. Diğer bir tanımlamaya göre konut, bir arada

yaşayan ve aynı mekan parçalarını paylaşan, tüm yaşam eylemlerini uyuma, dinlenme, yemek yeme vb. birlikte yapan bireylerin veya ailelerin geliştirdikleri barınma-korunma işlevli bir yaşama ve yerleşme biçimidir [2].

Konutta insanın düzenleme ve yaratma isteği, yaşamının büyük bir bölümünü bu ortamda geçirdiği için, diğer yapı türlerine göre daha da belirgindir. Bu nedenle konut, ilk çağlardan bu yana, toplumun gelişim süreci içinde hızla değişerek çadır düzeninden

bugünkü konutlara kadar çevre koşullarına da bağlı olarak evrim geçirmiştir [2]. Ertürk vd. [1] çalışmalarında, hiçbir toplumsal öge ya da sürecin değişimden bağımsız olarak düşünülemeyeceğini, her toplumsal öge ve sürecin değişime katkıda bulunduğu gibi, değişim olgusundan etkilendiğini, toplumsal ve ekonomik alandaki gelişmelerin ve değişimlerin konut mekanlarının farklılaşmasına neden olduğunu bildirmiştir. Öncelikle kentsel yaşam alanlarında başlayan ve diğer kırsal kesimlere de yayılan apartmanlaşma olgusu ile geleneksel plan şemalarından uzaklaşmış ve konut mekanlarında uzmanlaşmaya gidilmiştir. Artık günümüz konutlarında farklı işlevler, farklı mekanlarda gerçekleştirilmektedir. Sonuçta, çağdaş yaşamın bir sonucu olarak, konut mekanlarının servis, yaşama ve uyku bölümlerine ayrıldığı görülmektedir. Her bölüm çeşitli mekanları, her mekanda eylem ve eylem alanlarını gerektirmiştir. Eylemlere göre oluşturulan mekanlar; özel, yarı özel ve dışa açık olarak planlanmış ve konutun iç bünyesinde değişikliklere neden olmuştur [3]. Bu çerçevede konu alanını oluşturan ana yaşama mekanının (salon) kısaca açıklanmasında yarar vardır.

Ana yaşama mekanı, insanların aktif yaşamlarını kapsayan eylem gereksinimlerini karşılamak amacıyla kullandığı ve genellikle konutun en büyük alanını oluşturan çok amaçlı mekanlardır. Arcan vd. [2] ise ana yaşama mekanını, konut içinde yaşayan bireylerin sosyal gereksinimleri için düzenlenmiş bir mekan olup, aile bireylerinin birlikte oturdukları, sohbet ettikleri, müzik dinledikleri, TV ve radyo gibi araçlar aracılığı ile dolaylı bir şekilde dış dünya ile iletişim kurdukları mekanlar şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca, ana yaşama mekanı bireylerin konut içinde bulundukları zamanda da, konut dışı sosyal ilişkilerini de sürdürdüğü alandır. Konut kullanıcıları misafirlerini burada ağırlarlar. Konut, dış dünyaya balkon veya teras aracılığı ile bu mekandan açılmaktadır. Ana yaşama mekanı genellikle konutun manzaraya açılan ön tarafında, diğer mekanlarla ilişkili olarak düzenlenir ve konutun aktif yaşama bölümünü oluşturur.

İnsanların ana yaşama mekanı içerisinde gerçekleştirdikleri eylemler kültürel yapıya, yaşam tarzına, karakteristik özelliklerine bağlı olarak değişebilir. Sözü edilen eylemlerin gerçekleştirilebilmesi için eylem ve eylem alanlarının belirlenmesi ve tanımlanması gerekir. Ana yaşama mekanı, konut içerisinde yaşayan bireylerin sosyal gereksinimleri için düzenlenmiş bir mekan olup; genel olarak aşağıdaki eylemleri kapsar;

- *Birlikte oturma, sohbet etme, dinlenme vb.
- *Müzik dinleme, TV seyretme vb.
- *Çalışma -kitap okuma vb.
- *Yemek yeme vb.

Ana yaşama mekanlarında belirtilen eylemlerin

gerçekleştirilebilmesi için bir takım donatı elemanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ana yaşama mekanında en sık kullanılan donatı elemanları genel olarak;

- *Oturma grubu (tekli, ikili ve üçlü koltuk takımı, kanepeler, sallanır koltuk vb.)
- *Salon dolabı, TV dolabı, kitaplık vb.
- *Orta sehpalara, orta masalara, oyun masaları vb.
- *Yemek grubu (yemek masası ve sandalyeleri)
- *Bar ünitesi vb.
- *Çeşitli aksesuarlar (ayaklı lambalar, heykel, çiçekler, biblolar, metal eşyalar vb.)

Ana yaşama mekanlarında, genellikle bir oturma grubu ve istenildiğinde içine televizyon yerleştirilebilen salon dolabı-kitaplık bulunmaktadır. Oturma grubu genellikle üçlü, ikili ve iki tek koltuk olmak üzere yedi kişilik oturma grubunu oluşturmaktadır. Bu gruba bazen bir TV koltuğu ile puf da eklenebilir. Ayrıca, koltuk takımını tamamlayan gerekli sayıda sehpa da yer alır. Salon dolabı-kitaplıklar çok farklı amaçlar için tasarlanıp üretilmektedir, genel olarak bloklar halinde üretilir ve yan yana getirilerek kullanılır. Esnek ve değişebilir anlayışla modüler sisteme göre üretilirler. Bunlar, yan yana ya da değişik şekillerde bir araya getirilerek bir bütün oluşturulur. Bu mekanların büyüklüğüne bağlı olarak mekanın konforunu ve estetiğini artırmak için çeşitli çiçekler veya sergilenecek eşyalar, bar ünitesi, gazetelik, abajur, servis arabası, TV dolabı, müzik seti, aydınlatma elemanları gibi çeşitli fonksiyonel ya da dekoratif aksesuarlar kullanılabilir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere aile hayatında en önemli mekanlardan biri ve konutun ağırlık merkezi hiç şüphesiz ana yaşama mekanıdır. Etkin bir aile hayatına sahne olan ve günlük aktif yaşama alanı olan ana yaşama mekanlarında, aileyi meydana getiren bireyler bir arada otururlar, konuşurlar, tartışır ve yaşarlar. Bu nedenle, aile bireyleri konut içerisinde en uzun süreyi ana yaşama mekanlarında geçirirler. Ancak, ana yaşama mekanlarının toplumumuzda önemli bir olgu olan misafir ağırlama için ayrılması, günlük kullanım halinde eşyaların eskiyeceği ve kirleneceği kaygısı, ısıtılma sorunu vb. kaygılardan dolayı genellikle kapalı tutulduğu görülmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü inşaat istatistiklerine ait rakamlara bakıldığında; 2000 yılı itibarıyla Türkiye geneli mevcut konut sayısı 5.872.808'dir [4]. Buna göre, konut sayısı ve maliyeti düşünüldüğünde, insanların yaşamını sürdürdükleri mekanların ne kadar önemli olduğu açıkça görülebilir. Buna ilave olarak, ABD bağımsız nüfus enstitüsünün verilerine göre dünya üzerinde 6,2 milyarı aşkın insanın yaşadığı düşünülürse, konunun daha da büyük bir önem arz ettiği ortaya çıkmaktadır [5]. Bu noktadan

hareketle, insanların konut içerisinde yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği ana yaşama mekanlarının kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte tasarlanıp, düzenlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Daha önce Işık [6] çalışmasında, farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip ailelerin yaşantıları ve konut kullanımlarının incelenerek, bulguların yeni yapılacak konutlarda ve iç donatı elemanlarının tasarımında kullanılmasının oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır. İmamoğlu [7], ev sahiplerinin konutlar ve çevreleri ile ilgili değerlendirmelerinin temelinde ailenin SED'nin etkili olduğunu ve buna bağlı olarak ailelerin refah düzeyleri yükseldikçe evlerinden memnuniyetlerinin artmakta, şikayetlerinin ise azalmakta olduğunu bildirmiştir. Işık [6], çeşitli SED grubundaki ailelerin konut kullanımını, yaşam biçimini, iç mekan düzenlemelerini, eşyanın nicelik ve nitelikleri ile depolama sorunlarını inceleyerek; orta SED ve üst SED kullanıcıların konutlarının büyüklüğü, donatı elemanlarının düzenleniş ve yaşam biçimleri arasında bir benzerlik olduğunu tespit etmiştir. Benzer bir şekilde Bilgin [8], çeşitli SED grubuna dahil ailelerin kullandıkları eşya ve insan-eşya ilişkilerini incelemiş; grupların sosyo-ekonomik durumlarına bağlı olarak eşyalarının değiştiğini ve kullanıcıların yaşam tarzı ile eşyaları arasında belli bir uyumun olduğunu bildirmiştir. Küreli ve Uysal [9], genel kullanıcı grubunun ana yaşama mekanlarında bulunan mevcut donatı elemanlarını tespit ederek, bu donatılar için ölçüler önermişlerdir.

Literatürden, insanların günlük yaşantılarının önemli bir bölümünü geçirdikleri ana yaşama mekanlarının farklı SED'e sahip kullanıcılar üzerindeki etkilerine ilişkin kapsamlı bir çalışmanın yapılmadığı anlaşılmaktadır. Kullanıcıların ana yaşama mekanlarından yeterince faydalanamadığı gerçeğinden hareketle farklı SED'e sahip kullanıcıların ana yaşama mekanlarının araştırılması büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle; ana yaşama mekanlarının iç mekan tasarımlarının farklı SED'e sahip kullanıcılar tarafından nasıl algılandığı incelenerek, kullanıcı memnuniyetine etkilerinin belirlenmesinde yarar vardır.

Farklı SED'e sahip kullanıcıların ana yaşama mekanları kullanım şekilleri ve mekanın algısal kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve buna bağlı olarak kullanıcıların memnuniyet durumlarının ve/veya varsa şikayetlerinin tespit edilmesi gerekir. Buna göre, araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilmiş olan hipotez aşağıda verilmiştir.

Araştırma Hipotezi: Ailenin kalabalıklaştığı ve oda sayısının arttığı durumlarda orta SED ve üst SED gelir grubunun her ikisinde de benzer şekilde ana yaşama mekanının "oturma odası" olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Orta SED kullanıcılarının kısıtlı

alanlarda yaşamak zorunda kalması sonucu, ana yaşama mekanına olan tavrının belirgin bir şekilde etkilendiği, aile kişi sayısının az olması halinde dahi mekanın, çoğunlukla "sadece misafir ağırlama" amaçlı değil, "günlük kullanım" amaçlı kullanıldığı varsayılmaktadır.

Belirlenen hipotezin test edilmesi için gereken araştırma metodu açıklaması ve veri toplama yöntemi aşağıda verilmiştir.

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

2.1. Konutların Seçimi

Bu araştırma, Ankara'nın iki farklı bölgesinde yürütülmüş olup; apartman konutlarında bulunan ana yaşama mekanlarının mevcut düzeninin kullanıcı memnuniyetine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, her bir bölgede 10 adet apartman bloğundan olmak üzere toplam 48 adet orta SED (Kurtuluş) ve 42 adet üst SED (Çankaya) kullanıcısının yaşadığı konutlar seçilmiştir.

2.2. Anketin Tasarımı

Yukarıda verilmiş olan araştırma hipotezleri bir anket yardımıyla test edilmiştir. Bu anketin tasarımında daha önceki benzer araştırmalarda kullanılan ve güvenilir bulunmuş konut değerlendirme anketlerinden faydalanılmıştır [6, 10-13]. Bu anket, kullanılmadan önce pilot olarak seçilen konutlarda uygulanmış, çıkan sorunlar dikkate alınarak anket yeniden düzenlenmiştir. Anket, araştırma kapsamına alınan konutların ebeveynlerine hafta içi ve hafta sonu dahil olmak üzere günün farklı zamanlarında uygulanmıştır. Anket verileri, 2004 yılı içinde 2 aylık bir periyotta yüz yüze görüşülerek elde edilmiştir. Anket, üç boyutta ele alınmıştır.

- 1-Kullanıcılar ile ilgili genel sorular (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu vb.).
- 2-Konut ile ilgili sorular (mülkiyet durumu, oturma süresi vb.).
- 3-Mekan ile ilgili sorular (mekanın kullanım şekli, az kullanılma nedenleri vb.).

Bu sorulara ait değerlendirme unsurları "boşlukları doldurma, çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular" kullanılarak ölçülmüştür. Ölçülmüş olan bu unsurların her birinin ortalamaları, varyans analizleri ve güvenilirlik katsayıları belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, kullanıcıların konut ana yaşama mekanları hakkındaki değerlendirmeleri "bağımlı değişkenler" olarak kabul edilmiştir. Kullanıcıların, konut ana yaşama mekanları hakkındaki değerlendirmelerini etkileyen bir çok faktör vardır. Bu

faktörlerden sosyo-ekonomik düzey (SED) “bağımsız değişken” olarak kabul edilmiştir. Tanımlanmış olan bu bağımsız değişken “orta SED” ve “üst SED” den oluşmaktadır. Bu çalışmada, elde edilen verilerin yüzdelik değerleri ile kategorik ortalamaları tanımlanmıştır. Daha sonra, bağımlı değişkenlerin güvenilirlik düzeyleri belirlenerek, konut ana yaşama mekanlarının değerlendirilmesi üzerine orta SED ve üst SED’ler arasındaki farklılıkların etkisini incelemek için varyans analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamını, Ankara il merkezi sınırları içindeki Kurtuluş ve Çankaya semtlerinde bulunan orta SED ve üst SED ailelerin yaşadıkları konutlar oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarıyla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

3.1. Kullanıcılar ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamına alınan iki farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip kullanıcıların genel bilgileri Tablo 1’de verilmiştir. Buna göre, kullanıcıların %64’ünün bayan, %61’inin 18-29 yaş grubu, %38’inin ortaöğretim mezunu olduğu görülmektedir. Üst SED

kullanıcılarının %43’ünün fakülte mezunu, orta SED’in ise %42’sinin ortaöğretim mezunu olduğu görülmektedir. Gelir durumu tahmin edildiği üzere üst SED’de orta SED’e oranla daha yüksektir. Buna göre, orta SED kullanıcılarının %40’ının geliri 1 milyarın altında olmasına karşın, üst SED’in %45’inin 2 milyarın üzerinde gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, orta SED konutlarının %46’sında 4 kişi ve üzeri, üst SED konutlarının ise %38’inde 3 kişi yaşamaktadır.

3.2. Konut ile İlgili Bulgular

Konutların mülkiyet durumları ile ilgili bilgiler Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre; orta SED kullanıcıların %60’ının ve üst SED’in ise %79’unun ev sahibi olduğu tespit edilmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre, SED’ler arasındaki mülkiyet durumu farklılıkları ($F = 7,03$; $df = 1$; $P < .01$) istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Bu durum, kullanıcıların gelir düzeyleri ile ilişkilendirilebilir.

Kullanıcıların konutlarında oturma süreleri Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre; orta SED kullanıcılarının %58’inin 0-10 yıl, üst SED kullanıcılarının ise %40’ının 11-20 yıl arasında bir süreyle konutlarında oturdukları belirlenmiştir. Varyans analizi sonuçlarına

Tablo 1. Kullanıcılara ait genel bilgiler

Kullanıcıların Genel Bilgileri		Orta SED		Üst SED		SED’ler Toplamı	
		F	%	F	%	F	%
Cinsiyet	Bayan	36	75	22	52	58	64
	Erkek	12	25	20	48	32	36
Yaş	18-29 yaş arası	27	56	28	67	55	61
	30-60 yaş arası	21	44	14	33	35	39
Eğitim düzeyi	Ortaöğretim	20	42	14	33	34	38
	Yükseköğretim	12	25	10	24	22	24
	Fakülte	16	33	18	43	34	38
Gelir durumu	1 milyardan az	19	40	-	-	19	21
	1-2 milyar	23	48	23	55	46	51
	2 milyar üzeri	6	12	19	45	25	28
Kullanıcı sayısı	2 kişi	14	29	8	19	22	24
	3 kişi	12	25	16	38	28	31
	4 kişi ve üzeri	22	46	18	43	40	45

F: Frekans sayısı

#: Yüzdelik değer

Tablo 2. Konutların mülkiyet durumları

Mülkiyet Durumu	Orta SED		Üst SED		SED’ler Toplamı	
	F	%	F	%	F	%
Ev sahibi	29	60	33	79	62	69
Kiracı	19	40	9	21	28	31

Tablo 3. Kullanıcıların konutta oturma süreleri

Oturma Süresi	Orta SED		Üst SED		SED’ler Toplamı	
	F	%	F	%	F	%
0-10 yıl	28	58	15	36	43	48
11-20 yıl	11	23	17	40	28	31
21 yıl ve üzeri	9	19	10	24	19	21

göre, her iki SED'in konutlarında oturma süreleri arasındaki farklılıklar ($F = 7,24$; $df = 1$; $P < .01$) istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. Buna göre, orta SED kullanıcılarının önemli bir bölümünün kiracı olması nedeniyle üst SED'e oranla konutlarında daha kısa süreli oturdukları söylenebilir. Ayrıca, tüm orta SED kullanıcıları üç oda bir salon (3+1) konutlarda ve tüm üst SED kullanıcıları da dört oda bir salon (4+1) konutlarda oturmaktadır.

3.3. Yaşama Mekanı Kullanımı ile İlgili Bulgular

İncelenen konutların ana yaşama mekanlarının kullanım zamanları Tablo 4'de verilmiştir. Buna göre; orta SED kullanıcılarının %79'u ve üst SED'in ise %60'ı ana yaşama mekanını günlük kullanımlar için, orta SED kullanıcılarının %21'i ve üst SED'in ise %40'ı ana yaşama mekanını sadece misafir geldiğinde kullandığını beyan etmiştir. Bu sonuçlara göre, kullanıcıların %30'unun ana yaşama mekanını günlük olarak kullanmadığı görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, SED'lerin ana yaşama mekanını kullanım amaçları arasındaki farklılıklar; günlük kullanımlar ve sadece misafir ağırlama unsurlarının her ikisi içinde ($F = 4,22$; $df = 1$; $P < .05$) istatistiksel anlamda önemli bulunmuştur. Buradan, üst SED'in, orta SED'e oranla ana yaşama mekanlarını daha çok "sadece misafir ağırlamak" için kullandığı söylenebilir. Bunda üst SED konutlarının büyüklüğü ve oda sayısının fazlalığı ana yaşama mekanının sadece misafir ağırlama için kullanımında etkili olmuş olabilir.

İncelenen konutlarda ana yaşama mekanının sık kullanılma nedenleri Tablo 5'de verilmiştir. Buna göre; orta SED kullanıcıların %31'i ve üst SED'in ise %64'ü ana yaşama mekanını geniş olduğu için, orta

SED'in %8'i ve üst SED'in ise %45'i ana yaşama mekanlarının dekorasyonu iyi olduğu için kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca, orta SED kullanıcıların %38'i ve üst SED'in ise %12'si konutlarında bulunan oda sayısının az olması nedeniyle ana yaşama mekanını kullandığını beyan etmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre, SED'lerin ana yaşama mekanlarını kullanma nedenleri arasındaki farklılıklar; geniş olması ($F = 10,78$; $df = 1$; $P < .001$), oda sayısının azlığı ($F = 5,01$; $df = 1$; $P < .05$), gün ışığını iyi alması ($F = 11,69$; $df = 1$; $P < .001$), sakın olması ($F = 3,89$; $df = 1$; $P < .05$), dekorasyonun iyi olması ($F = 19,08$; $df = 1$; $P < .001$) ve ferah olması ($F = 3,92$; $df = 1$; $P < .05$) kriterleri için istatistiksel anlamda önemli bulunmuştur.

Ayrıca, ana yaşama mekanının kullanılma nedenlerine ilişkin verilerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları 0.64'dür. Bazı araştırmacılara göre [14-16] tüm unsurlar için alfa güvenilirlik katsayıları 0.60'ın üzerinde çıktığında "güvenilir" olarak kabul edilmektedir. Buna göre, elde edilen Cronbach alfa değerinin güven düzeyinde olduğu söylenebilir. Buradan, üst SED grubunun konut alanları, özellikle de ana yaşama mekanları daha büyük boyutlarda olması nedeniyle, oldukça fazla kullanıcı tarafından geniş, ferah, sakın ve yeterli gün ışığı alıyor şeklinde algılandığı anlaşılmaktadır.

3.4. Bulguların Karşılaştırılması

Farklı SED'e sahip konut kullanıcılarının sayıları ile ana yaşama mekanı kullanımları arasındaki ilişkilere ait karşılaştırma değerleri Tablo 6'da verilmiştir. Buna göre; her iki SED grubundaki kullanıcı sayısındaki artışa bağlı olarak ana yaşama mekanlarının daha yoğun olarak günlük amaçlı

Tablo 4. Ana yaşama mekanının kullanılma zamanları

Ana Yaşama Mekanının Kullanım Zamanları	Orta SED		Üst SED		SED'ler Toplamı	
	F	%	F	%	F	%
Günlük kullanım	38	79	25	60	63	70
Sadece misafir geldiğinde	10	21	17	40	27	30

Tablo 5. Ana yaşama mekanının sık kullanılma nedenleri

Ana Yaşama Mekanının Sık Kullanılma Nedenleri		Orta SED		Üst SED		SED'ler Toplamı	
		F	%	F	%	F	%
Geniş olması	Evet	15	31	27	64	42	47
	Hayır	33	69	15	36	48	53
Oda sayısının azlığı	Evet	18	38	5	12	25	28
	Hayır	30	62	37	88	65	72
Gün ışığını iyi alması	Evet	6	12	18	43	24	27
	Hayır	42	88	24	57	66	73
Sakin olması	Evet	5	10	11	26	16	18
	Hayır	43	90	31	74	74	82
Dekorasyonun iyi olması	Evet	4	8	19	45	23	26
	Hayır	44	92	23	55	67	74
Ferah olması	Evet	13	27	19	45	32	36
	Hayır	35	73	23	55	58	64

Tablo 6. Ana yaşama mekanının kişi sayısına göre kullanım şekilleri

Ana Yaşama Mekanını Kullanım Zamanları		Orta SED		Üst SED		SED'ler Toplamı	
		F	%	F	%	F	%
2 kişi ve az	Günlük Kullanım	8	17	3	7	11	12
	Misafir Ağırlama	3	6	4	10	7	8
3 kişi	Günlük Kullanım	11	23	8	19	19	21
	Misafir Ağırlama	3	6	6	14	9	10
4 kişi ve fazla	Günlük Kullanım	19	40	14	33	33	37
	Misafir Ağırlama	4	8	7	17	11	12

kullanıldığı görülmektedir. Buna karşın orta SED grubunda ailede kişi sayısı artmakla birlikte mekanın “sadece misafir ağırlama” maksatlı kullanımında belirgin bir artış olmamıştır.

Hipotezde öne sürülen “ailenin kalabalıklaştığı ve “oda sayısının arttığı” durumlarda her iki gelir grubunda da benzer şekilde ana yaşama mekanının “oturma odası” olarak kullanıldığı” fikrini test etmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Bu kapsamda kullanıcıların sayısı, oda sayısı ve ana yaşama mekanı kullanımları arasındaki ilişkileri gösteren SED'lere ait korelasyon analizi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir. Buna göre, farklı SED kullanıcıların sayısına ve oda sayısına bağlı olarak ana yaşama mekanı kullanımları arasında istatistiki açıdan “ $P < .05$ düzeyinde” önemli bir ilişki bulunmuştur. Sonuçta, kullanıcı sayısı, oda sayısı ve kullanıcıların ana yaşama mekanını kullanımları arasında yüksek düzeyde bir ilişkiden söz edilebilir. Özetle, konutların oda sayısının her iki SED kullanıcıları içinde “günlük kullanımlar” ve “sadece misafir ağırlama” gibi ana yaşama mekanı kullanımlarında etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca, kullanıcı sayısı ile “günlük

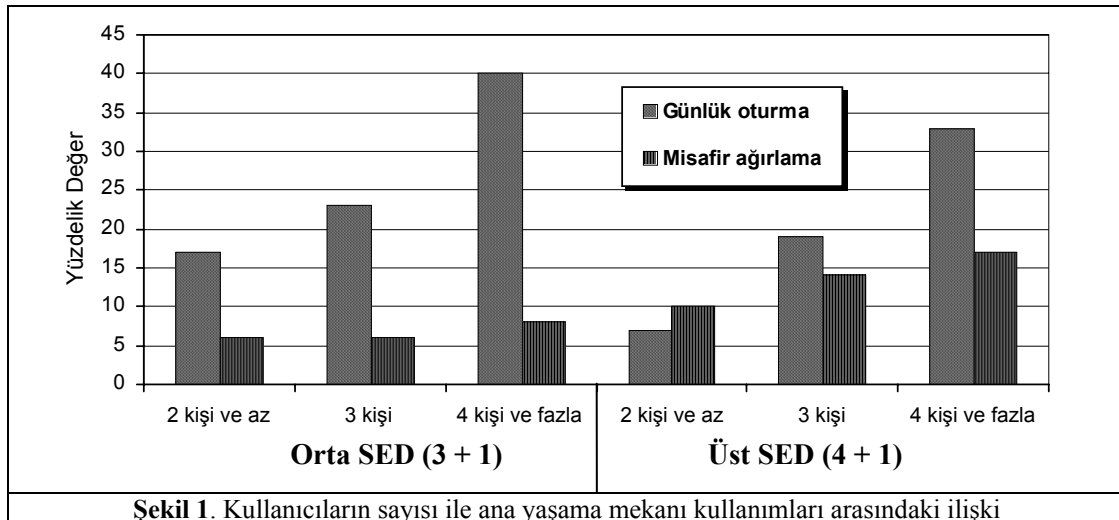
kullanım” arasında pozitif bir ilişki olmasına rağmen kullanıcı sayısı ile “sadece misafir ağırlama” arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Şekil 1).

Daha önce Tablo 4'ün açıklamalarında “günlük kullanım” ve “sadece misafir ağırlama” unsurları ile, her iki SED arasında istatistiksel açıdan bir farklılığı ortaya koyan ANOVA testi sonuçlarına rağmen, bu farklılığın aslında aile sayısı ve oda sayısındaki farklılıktan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu durum, araştırmada öne sürülen varsayımı desteklemektedir. Buna göre, her iki grupta da ailedeki kişi sayısının artması halinde, ana yaşama mekanının “günlük kullanım” artmaktadır. Oda sayısının az olması nedeniyle orta SED'de bu artış çok daha belirgin bir şekilde görülmektedir. Ailedeki kişi sayısının artması halinde, ana yaşama mekanının “sadece misafir ağırlama” amaçlı kullanımı orta SED'de oda sayısının kısıtlı olması nedeniyle düşük kalmakta, üst SED'de ise oda sayısına bağlı olarak daha belirgin bir oranda “sadece misafir ağırlama” amaçlı kullanım artmaktadır. Kişi sayısının az olması halinde ise orta SED, diğer gruptan oldukça farklı bir şekilde ana yaşama mekanını günlük kullanıma tercih etmekte,

Tablo 7. Bağımlı değişkenler arasındaki “Pearson Korelasyon” analizi sonuçları

	Kullanıcı sayısı	Oda sayısı	Günlük kullanım	Misafir ağırlama
Kullanıcı sayısı	1,000			
Oda sayısı	0,044	1,000		
Günlük kullanım	-0,283**	0,214*	1,000	
Misafir ağırlama	0,042	-0,214*	-0,206*	1,000

Not: *.05 düzeyinde Korelasyon önemlidir, **.01 düzeyinde Korelasyon önemlidir (2-tailed).

üst SED ise orta SED den farklı bir şekilde misafire ayırt edebilmektedir.

4. SONUÇLAR

Işık [6] çalışmasında, orta SED ve üst SED konutların büyüklüğü, donatı elemanlarını düzenlenişi ve yaşam biçimleri arasında bir benzerlik olduğunu ileri sürmüştür. Buna karşın bu çalışmadaki bulgular bir anlamda Işık'ın bulgularını çürütür niteliktedir. Farklı SED konut kullanıcılarının sayısı ve konutun oda sayısı ile kullanıcıların ana yaşama mekanını kullanımları arasında istatistiksel açıdan önemli bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, aile sayısı ile konutların oda sayısının her iki SED kullanıcıları içinde "günlük kullanımlar" ve "misafir ağırlama" gibi ana yaşama mekanı kullanımlarında etkili olduğu görülmektedir.

Buna göre, üst SED'in orta SED'e oranla ana yaşama mekanını daha çok misafir ağırlamak için kullandığı söylenebilir. Bunda üst SED konutlarının büyüklüğü ve oda sayısının fazlalığı ana yaşama mekanının sadece misafir için kullanımında etkili olmuş olabilir. Üst SED grubunun konut alanları, özellikle de ana yaşama mekanları daha büyük boyutlarda olması nedeniyle kullanıcılar tarafından geniş, ferah, sakın ve yeterli gün ışığı alıyor şeklinde algılandığı anlaşılmaktadır.

Buna karşın, orta SED'in kullanıcı sayısına bağlı olarak oda sayısının az olması nedeniyle ana yaşama mekanını daha sık kullanmak zorunda kaldığı anlaşılmaktadır. Orta SED grubunun kişi sayısına oranla uygun alanlarda yaşayamama durumunda kalmaları, ailenin ana yaşama mekanına olan yorumunda farklılıklara neden olmuştur. Geçmişten günümüze temiz, düzenli ve her an misafir gelecekmiş gibi itina ile korunan mekan, günümüzde orta SED için "oturma odası" niteliğindedir. Bu noktada orta SED grubu için 3+1 konut büyüklüğünün yeniden sorgulanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Ertürk, S., "Mimari Donatım Ders Notları", **KTÜ**, Trabzon, 2-70, 1995.
2. Arcan, E. F. ve Evci, F., "Mimari Tasarıma Yaklaşım", **Tasarım Yayın Grubu 2. Basım**, İstanbul, 76-91, 1999.
3. Yıldırım, K. ve Hacıbaloglu, M., "Konut Mutfakları ile ilgili Ergonomik Bir Araştırma",

- G.Ü. Fen Bil. Enstitüsü Dergisi**, Cilt:13, No:3, 549-566, 2000.
4. www.die.gov.tr, "İnşaat İstatistikleri; 1993-2000 yılları Bina Sayımları", **Devlet İstatistik Enstitüsü**, Ankara, 2004.
5. U.S. Census Bureau, "Global population at a glance: 2002 and beyond", **International population reports**, Issued March, WP02-1, 2004.
6. Işık, Z., "Geleneksel ve Günümüz Konutlarının İç Mekan Analizi" **G. Ü. Fen Bil. Enst. Doktora Tezi**, Ankara, 1-10, 1992.
7. İmamoğlu, V., "İnsan, Evi ve Çevresi Araştırma Projesi: Mimari Bazı Gözlemler" Konut Araştırmaları Sempozyumu, **Toplu Konut İdaresi Başkanlığı**, Ankara, 1995.
8. Bilgin, N., "Çeşitli Sosyo-kültürel Gruplarda Eşya Sistemleri ve İnsan Eşya İlişkileri", Doçentlik Tezi, **Teknografik Matbaası**, İzmir, 2-47, 1986.
9. Küreli, İ. ve Uysal, B., "Konutta Yaşam Alanı" Altıncı Ergonomi Kongresi, **Milli Prodüktivite Merkez Yayınları**, Ankara, 589-593, 1998.
10. İmamoğlu, V., "Ankara'da Alt Sosyo-Ekonomik Düzey Ailelerin Konutları ve Yaşam Biçimleri" **ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi**, Cilt 8, Sayı 1, 45-58, Ankara, 1986.
11. Yıldırım, K., "Orta Nitelikli Konutlarda Ebeveyn Yatak Odası Planlaması İçin Optimum Çözümler, Eylemlere Yönelik Kullanıcı Gereksinimleri ve İç Donatım Elemanları", **G.Ü. Fen Bil. Enst., Yük. Lisans Tezi**, Ankara, 145-149, 1995.
12. Yıldırım, K., "Konut Mutfaklarının Mekan ve Donatı Organizasyonunda Ergonomik Yaklaşım" **G.Ü. Fen. Bil. Enst., Doktora Tezi**, Ankara, 242-248, 1999.
13. Yıldırım, K., Başkaya, A. ve Hidayetoğlu, M.L., "Farklı Sosyo Ekonomik Düzeye Sahip Blok-Konut Kullanıcılarının Sabit İç Donatım Elemanlarından Memnuniyeti", **G.Ü. Tek. Eğt. Fak. Politeknik Dergisi**, Cilt 8, Sayı 2, 189-197, Ankara, 2005.
14. Bagozzi, R.P. ve Yi, Y., "On the Evaluation of Structural Equation Models", **Journal of the Academy of Marketing Science**, Vol. 16, 74-94, 1988.
15. Kim, J.O. ve Jin, B., "Korean Customers' Patronage of Discount Stores: Domestic vs Multinational Discount Store Shoppers' Profiles", **Journal of Consumer Marketing**, Vol. 18, 236-255, 2001.
16. Karasar, N., "Bilimsel Araştırma Yöntemi" **3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.**, 148-151, 1995.